

Назва конференції – 4-та Міжнародна науково-практична конференція «The Future of Science, Technology and Economy».

Секція - Сільськогосподарські науки

ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ У ПТАХІВНИЦТВІ ТА СПОСОБИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Карпенко О.В.

канд. с.-г. н., доцент,

Херсонський ДАЕУ

karpenkoaleksandr494@gmail.com.

Птахівництво займає одне з провідних місць серед прогресивних галузей сільського господарства, характеризуючись коротким циклом окупності фінансових ресурсів. Щоправда, в умовах глобального підвищення цін на енергоносії, корми, вітаміни, лікарські засоби, технологічне обладнання та матеріали виробництво продукції птахівництва поступово стає менш рентабельним і втрачає конкурентоспроможність у глобальному масштабі [1].

Останнім часом показники рентабельності птахофабрик зазнали значного спаду через низку причин. Найважливішими серед них є стійке зростання цін на природні ресурси та складнощі з реалізацією продукції. Імпортні яйця, питома частка яких на ринку сягає до 30%, негативно впливають на конкурентоспроможність вітчизняних виробників. Наразі спостерігається дисбаланс між темпами зростання роздрібних цін на продукцію та цін на сировину та тарифів на послуги. У багатьох випадках ціна реалізованої продукції не покриває її собівартості, що створює передумови для негативних тенденцій у розвитку галузі. Крім того, значну частку прибутків втрачають виробники через наявність численних посередників. У такій ситуації оптимальним рішенням для них є організація повного циклу підготовки продукції до реалізації та ефективного поєднання роздрібною торгівлі у власних фірмових магазинах із оптовим збутом, у тому числі за межі України.

Сьогодні однією з актуальних проблем є розвиток напрямку глибокої переробки харчових яєць. Для розширення ринку споживання насамперед під час кризових періодів необхідно налагодити виробництво яєчного порошку в Україні. Організація внутрішнього його використання, зокрема у кондитерській галузі, а також обмеження імпорту аналогічної продукції з-за кордону потребує належного нормативного підґрунтя та державної підтримки. Крім цього, варто розглянути можливість виробництва яєць із додатковими функціональними властивостями (збагачених йодом, вітамінами, зі «здоровим» жовтком або зі зниженим рівнем холестерину) та органічних яєць. Проте наразі відсутні стандарти як на ці новітні види продукції, так і на продукти їхньої переробки [2].

Для підвищення рентабельності птахофабрик та зменшення обсягів нереалізованих харчових яєць необхідним кроком є створення великих переробних підприємств або відповідних цехів на базі існуючих господарств.

Не менш актуальним залишається питання забезпечення належної якості кормів. Відсутність ефективного контролю за їх виробництвом і використання неякісної сировини призводить до зниження якості харчової та інкубаційної продукції, а також негативно впливає на здоров'я населення. Варто зазначити, що на компоненти корму припадає до 65–75% загальних витрат, причому зернові складові становлять близько 50%. Білково-вітамінні та мінеральні добавки відіграють важливу роль поряд із зерном. У сучасних умовах набувають популярності альтернативні джерела енергії та протеїну для скорочення залежності від традиційних зернових. До таких заміників належать рапс, люпин, просо, боєнські відходи, продукти мікробіологічного синтезу, сапрпель та інші нетрадиційні корми [3].

Технологічне обладнання є ключовим компонентом у виробництві продукції птахівництва. В Україні сьогодні значна кількість птахівничих господарств працює на застарілих засобах, термін експлуатації яких у більшості випадків уже перевищує нормативні 7-8 років у 2-3 рази. Через затримки платежів і дисбаланс цін модернізація техніки практично зупинилася. Такий стан справ серйозно стримує розвиток галузі, для якої саме зараз вирішується, яким буде її подальший шлях. Очевидно, що необхідне масштабне технічне переоснащення, яке має базуватися на активному впровадженні енергозберігаючих і сучасних технологій. Це дозволить суттєво знизити витрати на енергоносії, воду, матеріали та, відповідно, на виробництво одиниці продукції.

Для досягнення цих цілей потрібно здійснити реконструкцію пташників на птахофабриках, замінювати фізично й морально застаріле обладнання сучасною технікою, яка відповідає світовим стандартам утримання птиці. Також необхідно модернізувати наявне устаткування, наприклад, встановити ніпельні чи мікрочашкові системи напування замість проточних, а скребкові системи збору посліду замінити на стрічкові. Опалювальні системи птахофабрик варто перевести на газові локальні установки для забезпечення оптимального мікроклімату. Це дозволить удвічі скоротити витрати на електроенергію та паливо.

Додатково потрібно впроваджувати сучасні підходи до проведення штучного линяння курей, які враховують живу вагу птиці та завершення періоду яйцекладки. Використання прискорених методик примусового линяння передбачає економний режим освітлення, що збільшує енергоефективність. Застосування такого підходу також знижує потребу в ремонтному молодняку на 30-33%, що забезпечує економію в 6-10 гривень на одну несучку [4].

Не менш важливою є проблема екології. Інтенсивне утримання великої кількості птиці на обмежених площах створює значні виклики в питанні утилізації пташиного посліду. Щоденне накопичення великих його обсягів спричиняє серйозну екологічну загрозу, оскільки за недотримання належної

утилізації забруднюються повітря, ґрунт, водойми та підземні води токсичними речовинами — аміаком, сірководнем, нітратами та іншими сполуками з неприємним запахом. Проблема посилюється через використання застарілого обладнання для збору посліду, а також практику його розбавлення водою. Це збільшує як загальний об'єм відходів, так і витрати на їх транспортування, зберігання й переробку. Крім того, зберігання рідкого посліду значно підвищує втрати корисних речовин і збільшує негативний вплив на довкілля порівняно зі зберіганням більш сухих відходів [5].

Таким чином, для збереження конкурентоспроможності галузі та її подальшого розвитку потрібне впровадження якісних і комплексних змін відповідно до світових стандартів. Особливу увагу слід приділити сучасним технологіям утримання птиці, організації годівлі, заходам ветеринарно-профілактичного характеру та екологічній безпеці.

Список використаних джерел

1. Бородай В.П., Сахацький М.І., Мельник В.В. та ін. Технологія виробництва продукції птахівництва. К.: Нова книга, 2006. С. 12-14.
2. Портрет органічних яєць. URL: <https://www.organic.ua/uk/2010/06/313-portret-organichnyh-jajec> (дата звернення 30.03.2026).
3. Майбутнє годівлі птиці: українські реалії, світові тренди та потенціал біотехнологій. URL: <https://agroportal.ua/blogs/maybutnye-godivli-ptici-ukrajinski-realiji-svitovi-trendi-ta-potencial-biotekhnologiy> (дата звернення 31.03.2026)
4. Лемешева М.М. Птахівництво. Довідник з технології вирощування птиці: Підручник. Харків: Еспада, 2002. С.358-376.
5. Мельник В.О. Екологічні проблеми сучасного птахівництва. *Міжвідомчий тематичний науковий збірник «Птахівництво»*. Харків. 2009. Випуск 63. С 1-15.